

APOŠTOLSKÁ EXHORTÁCIA
SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA

C'EST LA CONFIANCE

o dôvere v milosrdnú Božiu lásku
k 150. výročiu narodenia svätej Terézie
od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre

APOŠTOLSKÁ EXHORTÁCIA
SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA

C'EST LA CONFIANCE

o dôvere v milosrdnú Božiu lásku
k 150. výročiu narodenia svätej Terézie
od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2023

© Libreria Editrice Vaticana, 2023
© Konferencia biskupov Slovenska, 2023
© Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2023

ISBN 978-80-8161-605-1

Apoštolská exhortácia
Svätého Otca Františka

C'est la confiance

o dôvere v milosrdnú Božiu lásku
k 150. výročiu narodenia svätej Terézie
od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre

1. „*C'est la confiance et rien que la confiance qui doit nous conduire à l'Amour.*“ „K Láske nás musí viesť iba dôvera, nič iné, iba dôvera.“¹

2. Tieto silné slová svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre vystihujú všetko. Celú svoju geniálnu spiritualitu zhrnula v jedinej vete, ktorá má takú výpovednú hodnotu, že už len pre ňu ju možno právom nazývať učiteľkou Cirkvi. Dôvera, „nič viac ako dôvera“, je jedinou cestou, ktorá nás privedie k Láske, čo dáva všetko. Skrze dôveru sa do nášho života vlieva prameň milosti, evanjelium sa v nás stáva telom a milosrdenstvo môže cez nás prúdiť k našim bratom a sestrám.

3. Skutočne, práve dôvera je nám dennodenne oporou a dodáva nám silu, aby sme sa mohli postaviť pred Pána v deň, keď nás povolá k sebe. „Na sklonku tohto života objavím sa pred tebou s prázdnyimi rukami, lebo ťa, Pane,

1 TL 197, Sestre Márii od Najsvätejšieho Srdca (17. septembra 1896). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*, Bratislava 1999, s. 282.

neprosím, aby si započítal moje skutky. Všetka naša spravodlivosť je v твоjich očiach poškvrnená. Preto sa chcem zaodiť do tvojej vlastnej spravodlivosti a z tvojej lásky prijať do večného vlastníctva teba samého.“²

4. Svätá Terezka je jednou z najznámejších a najobľúbenejších svätých na svete. Podobne ako svätého Františka z Assisi ju milujú aj nekresťania a neveriaci. UNESCO ju dokonca uznalo za jednu z najvýznamnejších osobností v dejinách ľudstva.³ Pripomíname si 150. výročie jej narodenia v Alençone a 100. výročie jej blahorečenia, a tak pokladám za vhodné hlbšie rozjímať o jej poslanstve.⁴ Rozhodol som sa však, že túto exhortáciu nevydám ani k jednému z uvedených dátumov, ani v deň jej liturgickej spomienky (1. októbra), pretože by som chcel, aby toto poslanstvo presiahlo rámec osláv oboch jubileí a stalo sa súčasťou duchovného pokladu Cirkvi. Vydanie exhortácie v deň liturgickej spomienky na svätú Teréziu z Avily je výnimočnou príležitosťou predstaviť svätú Teréziu od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre ako dozreté ovocie reformy karmelitánskeho rádu a spirituality tejto veľkej španielskej sväteice.

5. Pozemský život svätej Terezky bol krátky a nebol ničím výnimočný. Dožila sa iba dvadsiatich štyroch rokov a prežila ich najprv v rodine a potom v karmelitánskom kláštore v Lisieux. Vyžarovalo z nej neskutočné svetlo

2 Modl. 6: *Sebaobetovanie ako zápalná žertva Milosrdnej Lásky Pána Boha*. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 18 – 20.

3 Na dvojročné obdobie (2022 – 2023) UNESCO zaradilo svätú Teréziu medzi osobnosti, ktoré sa budú oslavovať pri príležitosti 150. výročia narodenia.

4 29. apríla 1923.

a láska, o čom sa zakrátko po jej smrti dozvedela široká verejnosť vďaka vydaniu jej spisov, aj vďaka nespočetným milostiam, ktoré na jej príhovor obsiahli u Pána veriaci, čo sa k nej utiekali.

6. Cirkev si rýchlo uvedomila význam i jedinečnosť jej evanjeliovej spirituality. Terezka sa počas púte do Ríma v roku 1887 stretla s pápežom Levom XIII., a keďže mala iba pätnásť rokov, poprosila ho o povolenie, aby mohla vstúpiť do karmelitánskej rehole. Zakrátko po jej smrti svätý Pius X., uvedomujúc si jej duchovnú veľkosť, vyslovil presvedčenie, že sa stane najväčšou sväticou modernej doby. V roku 1921 Teréziu vyhlásil za ctihodnú pápež Benedikt XV., ktorý ako najvzácnejšiu čnosť vyzdvihol jej „malú cestu“ duchovného detstva.⁵ Pred sto rokmi bola blahorečená a 17. mája 1925 vyhlásená za svätú pápežom Píom XI., ktorý Pánovi ďakoval za to, že práve ona je prvou blahoslavenou, ktorú povýšil na oltár, a prvou svätou, ktorú kanonizoval.⁶ V roku 1927 ju ten istý pápež vyhlásil za patrónku misií.⁷ Za jednu z patrónok Francúzska vyhlásil Terezku v roku 1944 ctihodný Pius XII.,⁸ ktorý pri viacerých príležitostiach rozvinul myšlienku duchovného detstva.⁹ Svätý Pavol VI. rád spomínal, že bol pokrstený 30. septembra 1897, v deň jej smrti, a pri stom výročí jej narodenia napísal o jej učení list biskupovi z Bayeux

5 Porov. *Decretum Super Virtutibus* (14. augusta 1921): AAS 13 (1921), s. 449 – 452.

6 *Homília pri príležitosti kanonizácie* (17. mája 1925): AAS 17 (1925), s. 211.

7 AAS 20 (1928), s. 147 – 148.

8 AAS 36 (1944), s. 329 – 330.

9 PIUS XII., *List Mons. François-Marie Picaudovi, biskupovi z Bayeux a Lisieux* (7. augusta 1947); *Správa pre rádiá pri príležitosti posviacky baziliky v Lisieux* (11. júla 1954): AAS 46 (1954), s. 404 – 407.

a Lisieux.¹⁰ Svätý Ján Pavol II. navštívil 2. júna 1980 počas svojej prvej apoštolskej cesty do Francúzska baziliku zasvätenú jej pamiatke a v roku 1997 ju vyhlásil za učiteľku Cirkvi.¹¹ Terezku zároveň označil za „expertku na *scientia amoris*“.¹² Pápež Benedikt XVI. sa vrátil k téme jej „vedy lásky“ a odporúčal ju ako „príručku pre všetkých, ale najmä pre tých, ktorí v Božom ľude vykonávajú svoju službu ako teológovia“.¹³ Ja som v roku 2015 počas synody o rodine s radosťou kanonizoval jej rodičov Louisa a Zéliu. Nedávno som svätej Terezke venoval v rámci cyklu katechéz o apoštolskej horlivosti jednu zo svojich generálnych audiencií.¹⁴

10 List Mons. Jean-Marie-Clémentovi Badrému, biskupovi Bayeux a Lisieux, pri príležitosti stého výročia narodenia svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša (2. januára 1973): AAS 65 (1973), s. 12 – 15.

11 AAS 90 (1998), s. 409 – 413, s. 930 – 944.

12 Apoštolský list *Novo Millennio Ineunte* (6. januára 2001), 42: AAS 93 (2001), s. 296.

13 Katechéza (6. apríla 2011): *L'Osservatore Romano* (7. apríla 2011), s. 8.

14 Katechéza (7. júna 2023): *L'Osservatore Romano* (7. júna 2023), s. 2 – 3.

1. kapitola

PRINÁŠAŤ JEŽIŠA BLÍŽNYM

7. V mene, ktoré si Terezka ako rehoľníčka vybrala, je Ježiš ako „Dieťa“ zjavujúce tajomstvo vtelenia a „Svätá Tvár“ toho, ktorý sa nám úplne odovzdal na kríži. Je teda „svätá Terézia od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre“.

8. Ježišovo meno mala až do posledného dychu stále na perách ako prejav lásky. V cele mala napísané aj slová: „Ježiš je moja jediná láska“. Bolo to jej ponímanie obrovskej hĺbky výroku Nového zákona: „Boh je láska“ (1 Jn 4, 8. 16).

Dušou misionárka

9. Ako pri každom opravdivom stretnutí s Kristom, aj ju táto skúsenosť viery volala do misií. Terezka svoje poslanie vyjadrila slovami: „V nebi si budem želať to isté, čo na zemi: milovať Ježiša a dosiahnuť, aby ho milovali.“¹⁵ Napísala, že vstúpila do Karmelu, „aby zachraňovala duše“.¹⁶ Svoje zasvätenie Bohu teda nevnímala oddelene od úsilia o dobro bratov a sestier. Hlásala milosrdnú lásku Otca, ktorú má k hriešnemu synovi, a lásku Dobrého pastiera k strateným, zblúdeným a zraneným ovečkám. Terezka je preto patrónkou misií a vzorom evanjelizácie.

15 List 220 Abbému Bellièreovi. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*. Bratislava 1999, s. 306.

16 Rkp. C, 34 r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 285.

10. Posledné stránky knihy *Príbeh mojej duše*¹⁷ sú misijným testamentom. Vyjadrujú jej presvedčenie, že evangelizácia má byť pútavá, nenútená¹⁸, v žiadnom prípade sa nesmie uchýliť k nátlaku či prozelytizmu. Vyjadrila to slovami: „*Tiahni ma, pobežíme za vôňou tvojich olejov* (Pies 1, 3). Ó, Ježišu, netreba teda povedať: *Keď priťahuješ mňa, pritiahni aj duše, ktoré milujem!* Stačí jednoduché slovo: „Ťahaj ma.“ Pane, chápem to, že keď sa duša dala zaujať *opojnou vôňou tvojich olejov*, nemôže už bežať sama, všetky duše, ktoré miluje, sa ťahajú za ňou. Deje sa to nenútené, nenásilne, ako prirodzený dôsledok toho, že ju priťahuješ ty. Tak ako riava, ktorá sa prudko vrhá do oceánu, strháva so sebou všetko, s čím sa stretáva na svojej ceste, tak aj, Ježišu môj, duša, ktorá sa ponára do bezbrehého oceánu tvojej lásky, ťahá za sebou všetky poklady, ktoré má... Pane, ty vieš, že nemám iné poklady ako duše, ktoré sa ti zaľúbilo spojiť s mojou dušou.“¹⁹

11. V tomto úryvku Terezka cituje slová nevesty adresované ženíchovi v knihe *Pieseň piesní* (Pies 1, 3 – 4) a ich hlboký výklad možno nájsť v spisoch karmelitánskych učiteľov, svätej Terézie z Avily a svätého Jána od Kríža. Ženíchom je Ježiš, Boží Syn, ktorý sa skrze vtelenie zjednotil s ľudstvom a vykúpil ho na kríži. Z jeho otvoreného boku sa zrodila Cirkev, jeho milovaná nevesta, za ktorú položil život (porov. Ef 5, 25). Pozoruhodné je, že tvárou v tvár blížiacej sa smrti, ktorú si Terezka uvedomovala,

17 Rkp. C, 36r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 288.

18 Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 14, 264: AAS 105 (2013), s. 1025 – 1026.

19 Rkp. C, 34 r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 285.

nebrala toto tajomstvo len ako zdroj osobnej útechy, ale v duchu apoštolskej horlivosti.

Milosť, ktorá nás oslobodzuje od zahľadenosti do seba

12. Keď Terezka hovorí o pôsobení Ducha Svätého, vnímame jej misionárske zanietenie: „To je moja modlitba. Prosím Ježiša, aby ma pritiahol do plameňov svojej lásky a spojil ma tak tesne so sebou, aby on žil a konal vo mne. Cítim, že čím väčší bude oheň lásky rozpaľovať moje srdce, tým väčší budem hovoriť: ‚Priťahuj ma.‘ A duše, ktoré sa priblížia ku mne (k biednemu kúsku neúčinného železa, keby som sa vzdialila od božskej vyhne), tým rýchlejšie pobežia za vôňou olejov svojho Miláčika, lebo duša zapálená láskou nemôže byť nečinná.“²⁰

13. V Terezkinej duši sa milosť krstu rozrástla na mocný prúd tečúci do oceánu Kristovej lásky, ktorý so sebou berie veľa bratov a sestier. To sa dialo zvlášť po jej smrti. Jej prísľub zoslať „dážď ruží“ sa naplnil.²¹

20 Rkp. C, 36r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 288.

21 *Žltý zápisník matky Agnesy*, 9. júna 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2007, s. 69.

2. kapitola

MALÁ CESTA DÔVERY A LÁSKY

14. Jedna z najdôležitejších vecí, ktoré Terezka pochopila a z ktorých má prospech celý Boží ľud, je jej „malá cesta“, cesta dôvery a lásky, známa aj ako *cesta duchovného detstva*. Môže sa po nej uberať každý bez ohľadu na vek či životný stav. Je to cesta, ktorú nebeský Otec zjavuje maličkým (porov. Mt 11, 25).

15. V *Príbehu mojej duše*²² Terezka píše o tom, ako túto malú cestu objavila: „Môžem sa usilovať o svätosť, hoci som taká nepatrná. Vyrásť nemôžem, musím sa teda prijať taká, aká som, so všetkými svojimi nedokonalosťami. Chcem však hľadať spôsob, ako prísť do neba malou cestou, veľmi priamou, veľmi krátkou a celkom novou.“²³

16. Na vysvetlenie tejto cesty použila ako prirovnanie výťah: „Výťah, ktorý ma má vyniesť až do neba, je tvoje náručie, Ježišu! Na to nepotrebujem vyrásť, naopak, musím ostať malá, musím sa čoraz viac zmenšovať.“²⁴ Malá, neschopná spoliehať sa sama na seba, a predsa v bezpečí mocných milujúcich Pánových rúk.

22 Rkp. C, 2v^o – 3r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 243.

23 Tamže, s. 235.

24 Rkp. C, 3r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 244.

17. Toto je *sladká cesta lásky*²⁵, ktorú Ježiš ponúka malým a chudobným, všetkým. Je to cesta k pravému šťastiu. Na rozdiel od pelagiánskeho ponímania svätosti²⁶ ako niečoho individualistického, elitárskeho a skôr asketického než mystického, v ktorom sa vyzdvihuje najmä ľudské úsilie, Terezka vždy zdôrazňovala pôsobenie Božej milosti, ktorá je jeho darom. V tomto duchu sa nesú aj jej slová: „Jednako stále cítim tú istú odvážnu dôveru, že sa stanem veľkou sväticou, lebo sa nespolieham na svoje zásluhy, veď nijaké nemám, ale dúfam v toho, ktorý je sám čnosťou i svätosťou. On jediný sa uspokojí s mojím slabým úsilím, pozdvihne ma až k sebe, zahrnie ma svojimi nekonečnými zásluhami a urobí ma svätou.“²⁷

Bez zásluh

18. Jej myšlienky nijako neprotirečia tradičnému katolíckemu učeniu o vzrastajúcej milosti, to znamená o ospravedlnení zadarmo jeho posväcujúcou milosťou, ktorá nás premieňa a umožňuje podieľať sa svojimi dobrými skutkami na napredovaní vo svätosti. Vďaka tomuto „pozdvihnutiu“ sa môžeme sami pričiniť o to, že prijatá milosť bude v nás vzrastať a vzmáhať sa.

19. Terezka chcela zdôrazniť primárne pôsobenie Boha. Povzbudzuje nás, aby sme mali pri rozjímaní o Kristovej láske vyliatej do poslednej kvapky krvi absolútnu dôveru. Základnou myšlienkou jej učenia je poznanie, že si nikdy

25 Rkp. A, 84v. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv. *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 216.

26 Porov. apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), s. 47 – 62: AAS 110 (2018), s. 1124 – 1129.

27 Rkp. A, 32 r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 123.

nemôžeme byť istí sami sebou²⁸ ani vlastnými zásluhami. Nemožno sa teda spoliehať iba na svoje úsilie či úspechy. V katechizme sa citujú slová, ktoré svätá Terézia povedala Pánovi: „Objavím sa pred tebou s prázdnyimi rukami“²⁹, aby vyjadrila, že „svätí si vždy živo uvedomovali, že ich zásluhy sú nič viac len milosť“.³⁰ Toto poznanie v človeku prebúdzá radostnú, nežnú vďačnosť.

20. To znamená, že človek sa nemá spoliehať sám na seba, ale jedine na nekonečné milosrdenstvo Boha, ktorý nás bezvýhradne miluje a v kríži Ježiša Krista nám daroval všetko.³¹ Z tohto dôvodu Terezka nikdy nevyslovila v tých časoch proklamovaný výraz „stanem sa svätou“.

21. Jej bezhraničná dôvera povzbudzuje všetkých, ktorí sa cítia krehkí, nedokonalí a hriešni, aby sa nechali

28 Tridentský koncil hovorí: „Takto má každý, keď uvažuje o sebe, o svojej slabosti a náklonnosti k zlému, dôvod báť sa a obávať o svoju milosť“ (*Dekrét o ospravedlnení*, IX: DS 1534). A podobne sa píše aj v *Katechizme Katolíckej cirkvi*, že si nemôžeme zakladať na našich citoch alebo skutkoch a vyvodzovať z toho, že sme ospravedlivení alebo spasení (porov. č. 2005). Istota dôvery nepramení z nás samých, ani naše vedomie nám neposkytuje záruku tejto istoty, pretože tá sa nezakladá na sebapoznávaní. Svätý Pavol hovorí: „Ani sám seba nesúdím, lebo nie som si ničoho vedomý, ale to ma neospravedľuje. Pán je môj sudca“ (1 Kor 4, 3 – 4). Svätý Tomáš Akvinský vysvetľuje, že milosť neuzdravuje človeka úplne (porov. *Summa Theologiae*, I – II, q. 109, art. 9, ad 1), a preto v intelektu zostáva istý tieň nevedomosti.

29 Modl. 6 – *Sebaobetovanie Milosrdnej Lásky Pána Boha* (9. júna 1895). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 19.

30 *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2011.

31 Aj Tridentský koncil jasne zdôraznil: „Zbožný človek nemôže pochybovať o Božom milosrdenstve“ (*Dekrét o ospravedlnení*, IX: DS 1534). „Všetci majú pevne dôverovať v Božiu pomoc“ (Tamže, XIII: DS 1541).

pozdvihnúť a zmeniť, a tak dosiahli väčšie výšky. „Keby všetky slabé a nedokonalé duše cítili, čo cíti najmenšia zo všetkých duší, duša vašej Terezy, ani jedna by si nezúfala, že nedôjde na samý vrchol hory lásky, pretože Ježiš nežiada veľké skutky, ale iba odovzdanosť a vďačnosť.“³²

22. Terezkin dôraz na Božiu iniciatívu ju viedol k tomu, že v slovách o Eucharistii nekládla na prvé miesto túžbu prijať Ježiša vo svätom prijímaní, ale skôr túžbu Ježiša zjednotiť sa s nami a prebývať v našich srdciach.³³ V *Sebaobetovaní milosrdnej lásky* sa úprimne vyznáva zo smútku, že sväté prijímanie nemôže prijímať každý deň a prihovára sa Ježišovi: „Prebývaj vo mne ako vo svätostánku.“³⁴ Pritom nikdy neupierala pohľad na seba a svoje potreby, ale vždy len na Krista, ktorý ju miluje, s túžbou hľadá a prebýva v nej.

Každodenná odovzdanosť

23. Dôvera sa v jej ponímaní nezužuje len na posväcovanie a spásu jednotlivca. Má integrálny význam, zahŕňa celú existenciu a nadobúda uplatnenie v každodennom živote, keď nás neraz sužujú obavy, túžba hľadať útočisko v ľuďoch i potreba mať všetko pod kontrolou. Tu vidíme, aké dôležité je jej pozvanie k svätej „odovzdanosti“.

32 Rkp. B, 1v°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 224.

33 Rkp. A, 48v°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 152; TL 92 (List Márii Guérinovej, 30. mája 1889). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*. Bratislava 1999, s. 116 – 117.

34 Modl. 6 – *Sebaobetovanie Milosrdnej Lásky Pána Boha* (9. júna 1895). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2007, s. 19.

24. Absolútna dôvera premieňajúca sa na odovzdanosť v láske nás oslobodzuje od prehnaného kalkulovania, neustálych obáv o budúcnosť i strachov, ktoré nás oberajú o pokoj. Aj v posledných dňoch života na tom Terezka trvala: „Myslím, že my, čo bežíme po ceste lásky, nesmieme myslieť na to, čo bolestné nás môže v budúcnosti postihnúť, lebo to by znamenalo, že máme nedostatok dôvery.“³⁵ Ak sme v rukách bezvýhradne milujúceho Otca, zostane to tak, nech sa deje čokoľvek. Budeme schopní zvládnuť všetko, čo príde, a bez ohľadu na okolnosti sa v našom živote uskutoční jeho plán lásky a duchovného naplnenia.

Oheň, čo prežaruje noc

25. Terezka najväčšmi zakúsila silu a istotu viery v období temnej noci a najmä uprostred temnoty Kalvárie. Jej svedectvo dosiahlo vrchol v posledných mesiacoch života vo veľkej „skúške viery“³⁶, ktorá sa pre ňu začala na Veľkú noc v roku 1896. Vo svojom rozprávaní³⁷ priamo spája tento čas skúšky s bolestnou realitou ateizmu tej doby. Posledné roky devätnásteho storočia boli totiž „zlatým vekom“ filozofického a ideologického prúdu moderného ateizmu. Keď napísala, že Ježiš dovolil, aby jej dušu „zahalila najhustejšia temnota“³⁸, mala na mysli temnotu ateizmu a odmietnutie kresťanskej viery.

35 Žltý zápisník matky Agnesy, 23. júla 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2007, s. 113.

36 Rkp. C, 31r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 281.

37 Rkp. C, 51r° – 7v°, Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 246 n.

38 Rkp. C, 5v°. Súborné dielo, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 247.

V spojení s Ježišom, ktorý vzal na seba všetku tmu hriechu ľudstva a dobrovoľne vypil kalich umučenia, si Terezka plne uvedomila zmysel zúfalstva i úplnej prázdnoty.³⁹

26. Temnota však nepremôže svetlo. A ju si získal ten, kto prišiel na svet ako Svetlo (porov. *Jn* 12, 46).⁴⁰ Terezkin rozprávanie nám poodhaľuje jej hrdinstvo viery a víťazstvo v duchovnom boji s najsilnejšími pokušeniami. Cítila sa ako sestra ateistov, sedela s nimi za stolom, podobne ako Ježiš sedával s hriešnikmi (porov. *Mt* 9, 10 – 13). Prihovárala sa za nich a zároveň si takto neustále obnovovala vieru v ustavičnom láskyplnom spoločenstve s Pánom: „Bežím k svojmu Ježišovi. Hovorím mu, že som pripravená preliať krv do poslednej kvapky, aby som vyznala vieru v existenciu neba. Hovorím mu aj to, že som šťastná, že si toto krásne nebo nebudem užívať na tejto zemi, aby ho na celú večnosť otvoril úbohým neveriacim“.⁴¹

27. Rovnako ako vieru precitňovala Terezka aj hlbokú, bezhraničnú dôveru v nekonečné Božie milosrdenstvo: „K láske nás musí viesť iba dôvera.“⁴² Aj v temnote prežívala úplnú odovzdanosť dieťaťa, ktoré sa nebojí hľadať útočisko v objatí otca a mamy. Terezke sa Boh zjavil najmä v milosrdenstve, ktoré je kľúčom k pochopeniu všetkého ostatného, čo sa o ňom dá povedať: „Mne bolo dané *nekonečné milosrdenstvo*, skrze ktoré nazerám na ostatné

39 Rkp. C, 6v^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 248.

40 Porov. encyklika *Lumen fidei* (29. júna 2013), 17: AAS 105 (2013), 564 – 565.

41 Rkp. C, 7r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 249.

42 TL 197, Sestre Márii od Najsvätejšieho Srdca. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*. Bratislava 1999, s. 282.

božské dokonalosti a uctievam ich!... Vtedy sa mi zdá, že zo všetkých vyžaruje láska, dokonca aj spravodlivosť (tá možno ešte väčšmi ako každá iná dokonalosť) je odetá do lásky...“⁴³ To je jeden z najvzácnejších Terezkiných postrehov, jeden z jej hlavných prínosov pre celý Boží ľud. Jedinečným spôsobom prenikla do hlbín Božieho milosrdenstva a čerpala z nich svetlo pre svoju nekonečnú nádej.

Najpevnejšia nádej

28. Pred vstupom do karmelitánskej rehole pocítovala Terezka pozoruhodnú duchovnú blízkosť a súcit k jednému z najnešťastnejších ľudí, ktorým bol zločinec Henri Pranzini. Bol odsúdený na smrť za trojnásobnú vraždu a vôbec nad ňou nevyjadril ľútosť.⁴⁴ Nechala zaňho odsľúžiť sväté omše, s veľkou dôverou sa modlila za jeho spásu, bola presvedčená, že ho čoraz viac približuje k Ježišovej krvi a povedala Bohu, ako si je istá, že mu v poslednej chvíli odpustí, „aj keby sa nevypovedal a neprejavil nijakú známku ľútosti“. Uvádza dôvod svojej istoty: „Natoľko som dôverovala v Ježišovo nekonečné milosrdenstvo!“⁴⁵ Aké veľké bolo jej dojatie, keď sa dozvedela, že Pranzini sa po vystúpení na popravisco „zrazu, pod vplyvom náhleho vnuknutia obrátil, uchopil kríž s Ukrižovaným, ktorý mu podával kňaz, a trikrát pobožkal sväté rany...“⁴⁶

43 Rkp. A, 83v^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 215.

44 Rkp. A, 45v^o – 46v^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 147 – 148.

45 Rkp. A, 46r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 147.

46 Rkp. A, 46r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 148.

Tento silný zážitok proti nádeji v nádeji bol pre ňu zásadný: „Od tejto jedinečnej milosti rástla každým dňom moja túžba zachraňovať duše.“⁴⁷

29. Terezka si uvedomovala tragickú realitu hriechu, ale napriek tomu zostávala neustále ponorená do Kristovho tajomstva a bola si istá, že „kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť“ (*Rim* 5, 20). Hriech sveta je veľký, ale nie nekonečný, zatiaľ čo milosrdná láska Vykupiteľa je v skutku nekonečná. Terezka svedčí o definitívnom víťazstve Ježiša nad všetkými mocnosťami zla skrze jeho umučenie, smrť a zmŕtvychvstanie. Naplnená dôverou sa odvážila prosiť: „Ježišu, daj, aby som zachránila mnoho duší, aby dnes nebola ani jediná duša ztratená (...). Ježišu, odpusť mi, ak hovorím veci, o ktorých netreba hovoriť; chcem ti len urobiť radosť a potešiť Ťa.“⁴⁸ Poďme sa teraz spoločne zamyslieť nad ďalším osviežujúcim aspektom posolstva svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre.

47 Rkp. A, 46v°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 148.

48 Modl. 2, Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 13.

3. kapitola

BUDEM LÁSKOU

30. Láska je „väčšia“ než viera a nádej, a tak nikdy nezanikne (porov. *1 Kor 13, 8 – 13*). Je najväčším darom Ducha Svätého, matkou a „koreňom všetkých čností“.⁴⁹

Nezištná láska ako postoj človeka

31. *Príbeh duše* je svedectvom o láske, kde nám Terézia ponúka komentár k novému Ježišovmu prikázaniu: „Milujte sa navzájom, ako som ja miloval vás“ (*Jn 15, 12*).⁵⁰ Ježiš túži, aby sme na jeho lásku odpovedali práve takto. „Nebál sa žobrať o trochu vody od Samaritánky. Bol smädný... Ale keď hovoril: ‚Daj sa mi napiť‘, to sa Stvoriteľ sveta dožadoval lásky od svojho úbohého stvorenia. Žíznil po láske.“⁵¹ A Terezka chcela na Ježišovu lásku odpovedať, ponúknuť mu lásku za lásku.⁵²

32. Symbolika manželskej lásky zdôrazňuje vzájomné darovanie ženícha a nevesty. Terezka inšpirovaná textom *Piesne piesní* (*Pies 2, 16*) napísala: „Myslím si, že srdce môjho Ženícha patrí iba mne, tak ako moje iba jemu, a prihováram sa mu v samote od srdca k srdcu, očakávajúc, že

49 *Summa Theologiae*, I – II, q. 62, art. 4.

50 Rkp. C, 11v^o – 31r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 255.

51 Rkp. B, 1v^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 224

52 Rkp. B, 1v^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 231.

ho raz uzriem z tváre do tváre.“⁵³ I keď Pán miluje všetkých ľudí, jeho láska je veľmi osobná a intímna „od srdca k srdcu“.

33. Terezka pevne verila, že ju Ježiš miloval a osobne poznal, keď podstúpil umučenie: „... žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje a vydal seba samého za mňa“ (Gal 2, 20). Pri rozjímaní o Ježišovej agónii mu povedala: „Videl si ma.“⁵⁴ Podobne napísala aj o malom Ježišovi v náručí jeho Matky. „Máriu Matku hladkáš malou rúčkou, keď držíš svet a tvoríš ruže z púčkov. Na mňa si spomínal, Ježišu, malý Kráľ!“⁵⁵ Podobne aj na začiatku knihy *Príbeh mojej duše* rozjíma o Ježišovej láske k celému ľudstvu a ku každému človeku, akoby bol jediný na svete.⁵⁶

34. Úkon lásky – opakovanie slov: „Ježišu, milujem ťa!“ – ktorý sa pre Terezku stal rovnako prirodzeným ako dýchanie, je kľúčom k jej chápaniu evanjelia. S takouto láskou sa ponárala do všetkých tajomstiev Kristovho života, akoby bola jeho súčasníčkou a prežívala udalosti evanjelia spolu s Máriou, Jozefom, Máriou Magdalénou i apoštolmi. Spolu s nimi prenikla do hlbín lásky Ježišovho Srdca. Spomeňme v tejto súvislosti aspoň jeden príklad: „Keď vidím Magdalénu, ako pred všetkými hosťami umýva svojimi slzami nohy milovanému Pánovi, ktorého sa dotýka po prvý raz, cítim, že *jej srdce* nazrelo do hlbín

53 TL 122, List Celine, 14. októbra 1890. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*. Bratislava 1999, s. 157.

54 TB 24. Báseň *Ježišu, môj Milovaný, spomeň si!* (21. strofa). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 3. zv., *Môj spev lásky*. Bratislava 2004, s. 85.

55 TB 24. Báseň *Ježišu, môj Milovaný, spomeň si!* (6. strofa). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 3. zv., *Môj spev lásky*. Bratislava 2004, s. 81.

56 Rkp. A, 2r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 77.

lásky a milosrdenstva *Ježišovho Srdca*, a hoci bola hriešnica, to Srdce jej nielenže chcelo odpustiť, ale aj poskytnúť dary svojho božského vnútra, vyzdvihnúť ju až na najvyššie vrcholy kontemplácie.“⁵⁷

Najväčšia láska v úplnej jednoduchosti

35. V závere *Príbehu mojej duše* nám Terezka predkladá svoje sebaobetovanie milosrdnej láske.⁵⁸ Keď sa úplne odovzdala pôsobeniu Ducha, v tichosti a nenápadne prijala výdatný prúd živej vody – „rieky, či skôr oceány milostí, ktoré zaplavili moju dušu“.⁵⁹ Takýto mystický život bez akýchkoľvek náboženských fenoménov sa ponúka všetkým veriacim ako každodenná skúsenosť lásky.

36. Terezka praktizovala lásku v drobných skutkoch, v najobyčajnejších veciach každodenného života. Svoje skutky konala v prítomnosti Panny Márie, od ktorej sa naučila, že „láska všetko dáva, dáva najmä seba“.⁶⁰ Zatiaľ čo kazatelia v tých časoch často oslavovali Máriinu veľkosť, čím ju od ľudí vzdalovali, Terezka vychádzajúc z evanjelia poukázala na to, že Mária je v nebeskom kráľovstve najväčšia, pretože je najpokornejšia (porov. *Mt* 18, 4) a Ježišovi v jeho uponížení najbližšia. Uvedomila si, že zatiaľ čo apokryfy sú plné veľkých a prepiatych činov, evanjeliá nám ukazujú jej pokorný, chudobný život

57 TL 247 List Abbému Bellièrovi (21. júna 1897). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv. *Listy*. Bratislava 1999, s. 336.

58 Modl. 6 – *Sebaobetovanie Milosrdnej Lásky Pána Boha* (9. júna 1895). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 18 – 20.

59 Rkp. A, 84r^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 216.

60 TB 54. Báseň *Prečo ťa milujem, ó, Mária!* (22. strofa). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 3. zv., *Môj spev lásky*. Bratislava 2004, s. 152.

prežitý s úprimnou vierou. Sám Ježiš chcel, aby Mária bola vzorom duše, ktorá ho s pokornou vierou hľadá.⁶¹ Ona ako prvá prešla „malou cestou“ čistej viery a pokory. Aj preto Terezka neváhala napísať:

Viem, že v Nazarete, Panna milostivá,
v chudobe si žila, v svete vecí bežných,
zázrakov a divov nie si žiadostivá,
chvál ti netreba, Kráľovná vyvolených!...
Počet ponížených na zemi je veľký,
smú ťa oslavovať svojím zrakom vrúcim,
na *spoločnej ceste* Matky Trpitelky
ukazuješ Nebo všetkým putujúcim.⁶²

37. Terezka hovorí aj o určitých okamihoch milosti, ktoré zažívala uprostred všedných dní, napríklad keď pri sprevádzaní chorej a trochu mrzutej sestry mimovoľne dospela k nejakému poznaniu. Zážitky silnej lásky k nej však prichádzali vcelku obyčajne. „Jedného zimného večera som ako zvyčajne vykonávala svoju službičku. Bola zima, bola noc... keď som zrazu začula v diaľke melodické zvuky hudobného nástroja. Predstavila som si krásne osvetlenú pozlátenu sálu a v nej mladé, elegantne oblečené dievčatá, ako sa navzájom ukláňajú a vymieňajú si svetské zdvorilostné frázy. Vtom sa môj pohľad preniesol na úbohú chorú, ktorú som podopierala; namiesto melódie som z času na čas počula jej plačlivé vzdychy, namiesto zlatých ozdôb som videla tehly našej strohej kláštornej chodby, chabo osvetlenej slabým svetlom. Nemôžem vyjadriť, čo sa dialo v mojej duši, viem iba, že

61 TB 54. Báseň *Prečo ťa milujem, ó, Mária!* (15. strofa). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 3. zv., *Môj spev lásky*. Bratislava 2004, s. 151.

62 TB 54. Báseň *Prečo ťa milujem, ó, Mária!* (17. strofa). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 3. zv., *Môj spev lásky*. Bratislava 2004, s. 151.

Pán ju osvietil lúčmi pravdy, ktoré natoľko prevyšujú temný lesk pozemských slávností, že som nemohla uveriť svojmu šťastiu... Ani za tisíc rokov svetských slávností by som nevymenila desať minút strávených pri plnení svojej skromnej služby lásky...⁶³

V srdci Cirkvi

38. Od svätej Terézie z Avily si Terezka osvojila veľkú lásku k Cirkvi a podarilo sa jej preniknúť do hĺbky tohto tajomstva. Cítíme to z jej úvah o objavovaní „srdca Cirkvi“. V dlhej modlitbe k Ježišovi⁶⁴, napísanej 8. septembra 1896, v deň šiesteho výročia jej rehoľného povolania, sa svätica zverila Pánovi, že ju poháňa nesmierna túžba, vášeň pre evanjelium, ale nevie nájsť žiadne povolanie, v ktorom by našla ich naplnenie. Pri hľadaní svojho „miesta“ v Cirkvi sa začítala do 12. a 13. kapitoly *Prvého listu Korinťanom*.

39. V 12. kapitole Apoštol použil obraz tela a jeho údov, aby vysvetlil, že v Cirkvi existuje veľké množstvo hierarchicky usporiadaných chariziem. Tento opis však Terezke nestačil. Pokračovala v hľadaní a v 13. kapitole si prečítala *Hymnus na lásku*, kde našla náležitú odpoveď na svoju otázku a napísala tento pamätný výrok: „Keď som uvažovala o mystickom tele Cirkvi, nespoznala som sa ani v jednom z údov, o ktorých píše svätý Pavol, alebo skôr som chcela byť vo všetkých... *Láska* mi dala kľúč k môjmu povolaniu. Pochopila som, že Cirkev má telo zložené z rozličných údov, že jej nechýba ani najpotrebnejší, zo všetkých najvznešenejší úd, pochopila som, že

63 Rkp. C, 29v° – 30r°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 279 – 280.

64 Rkp. B, 2r° – 5v°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava, 1997, s. 226 – 235.

*Cirkev má srdce a že toto srdce horí Láskou. Pochopila som, že iba láska udržuje údy Cirkvi v činnosti, že keby láska vyhasla, apoštoli by nehlásali evanjelium, mučeníci by sa zdráhali prelievať svoju krv... Pochopila som, že láska obsahuje všetky povolania, že láska je všetko, že zahŕňa všetky časy a všetky miesta... slovom, že je večná! Vtedy som v záchvate svojej blúznivej radosti zvolala: Ó, Ježišu, moja Láska..., konečne som našla svoje povolanie, *mojím povolaním je Láska!* Áno, našla som svoje miesto v Cirkvi a toto miesto si mi dal ty, môj Bože... V srdci Cirkvi, mojej matky, budem *láskou...*, takto budem všetkým..., takto sa uskutoční môj sen.“⁶⁵*

40. Nebolo to srdce triumfujúcej Cirkvi, ale Cirkvi milujúcej, pokornej a milosrdnej. Terezka sa nikdy nad nikým nepovyšovala, hľadala si najposlednejšie miesto spolu s Božím Synom, ktorý sa pre nás stal sluhom, uponížil sa a stal sa poslušným až na smrť na kríži (porov. *Flp* 2, 7 – 8).

41. Objav srdca Cirkvi je pre nás veľkým zdrojom svetla aj v dnešných časoch. Chráni nás pred pohoršením z obmedzení a slabostí cirkevnej inštitúcie s jej tienmi a hriechmi, umožňuje nám vstúpiť do „srdca Cirkvi horiaceho láskou“, ktoré sa rozohorelo na Turíce vďaka daru Ducha Svätého. Je to srdce, ktorého oheň sa roznecuje každým skutkom lásky. „Budem láskou!“ Toto bolo Terezino zásadné rozhodnutie, jej konečná syntéza a najhlbšia duchovná identita.

65 Rkp. C, 7v^o. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 249.

42. Po stáročiach, počas ktorých nespočetné množstvo svätcov s veľkou horlivosťou a výrečne vyjadrovalo túžbu „ísť do neba“, mohla svätá Terézia celkom úprimne priznať: „V tom čase som prekonávala veľké vnútorné skúšky každého druhu (až som sa niekedy pýtala, či jestvuje nebo).“⁶⁶ Inokedy povedala: „Ak spievam o nebeskom šťastí, o večnom vlastní Boha, nepociťujem pritom nijakú radosť, lebo spievam jednoducho o tom, čo chcem veriť.“⁶⁷ Čo sa stalo? Terézia viac počúvala Božie volanie a snažila sa vnášať oheň do srdca Cirkvi, než aby sa starala o svoje osobné šťastie.

43. Táto vnútorná premena jej umožnila prejsť od vrúcnej túžby po nebi k neustálej spaľujúcej túžbe po dobre pre všetkých a vyvrcholila jej snom pokračovať v nebi vo svojom poslaní milovať Ježiša a pôsobiť na ostatných ľudí, aby ho milovali. V jednom zo svojich posledných listov napísala: „Rátam s tým, že v nebi nebudem nečinná, mojím želaním je pracovať ďalej pre Cirkev a pre duše.“⁶⁸ A v tých istých dňoch to povedala ešte jasnejšie: „Svoje Nebo budem prežívať na zemi až do konca sveta. Áno, chcem prežívať svoje Nebo tak, že budem konať dobro na zemi.“⁶⁹

66 Rkp. A, 80v°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 209. Nešlo o nedostatok viery. Svätý Tomáš Akvinský bol presvedčený, že vo viere má svoju úlohu rozum i vôľa. Vôľa túži byť pevná a dobre zakorenená, no rozum môže byť zatemnený. Porov. *De Veritate* 14,1.

67 Rkp. C, 7v°. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 1. zv., *Príbeh mojej duše*. Bratislava 1997, s. 249.

68 TL 254, List Otcovi Roullandovi (14. júla 1897). Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*. Bratislava 1999, s. 342.

69 *Žltý zápisník matky Agnesy*, 17. júla 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 109.

44. Týmito slovami vyjadrila Terezka najistejšiu odpoveď na výnimočný dar, ktorý jej Pán udelil, na pozoruhodné svetlo, ktoré na ňu Boh zoslal. Takto dospela k svojej konečnej osobnej syntéze evanjelia, ktorá sa začala úplnou dôverou a skončila sa úplným odovzdaním do služby ľuďom. O zmysle svojej obety nepochybovala: „Myslím na všetko dobro, ktoré by som chcela urobiť po smrti.“⁷⁰ „Boh by mi nedal túžbu konať dobro na zemi po mojej smrti, keby ju nechcel splniť.“⁷¹ „Bude to ako dážď ruží.“⁷²

45. Prešla celú cestu, aby sa vrátila na začiatok. *C'est la confiance*. Je to dôvera, ktorá nás privádza k láske, a tak nás oslobodzuje od strachu. Je to dôvera, ktorá nám pomáha prestať hľadiť na seba a umožňuje nám zveriť do Božích rúk to, čo môže vykonať len on sám. Dáva nám nesmierny zdroj lásky a energie na hľadanie dobra pre našich bratov a sestry. A tak aj uprostred utrpenia, ktoré Terezka prežívala v posledných dňoch života, mohla povedať: „Spolieham sa len na lásku.“⁷³ Nakoniec záleží len na láske. A iba vďaka dôvere ruže rozkvitnú a padajú z neba z plnosti Božej lásky. Prosme teda o takúto dôveru ako o nezaslúžený a vzácny dar milosti, aby sa v našom živote otvárali cesty evanjelia.

70 Žltý zápisník matky Agnesy, 13. júla 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 102.

71 Žltý zápisník matky Agnesy, 18. júla 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 109.

72 Žltý zápisník matky Agnesy, 9. júna 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 4. zv., *Vstupujem do Života*. Bratislava 2006, s. 69.

73 TL 242, List Sestre Márii od Najsvätejšej Trojice 6. júna 1897. Súborné dielo sv. Terézie z Lisieux, 2. zv., *Listy*. Bratislava 1999, s. 331.

4. kapitola

PODSTATATA EVANJELIA

46. V apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium* vyzývam na návrat k občerstvujúcemu prameňu a snažím sa poukázať na to, čo je podstatné a nevyhnutné. Pokladám za potrebné opätovne sa vrátiť k tejto výzve a hlbšie sa nad všetkým zamyslieť.

Učiteľka syntézy

47. Exhortácia o svätej Terezke mi umožňuje konštatovať, že v pastoračii s misijným zameraním „sa ohlasovanie skoncentruje na to, čo je podstatné, na to, čo je najkrajšie, najväčšie, najatraktívnejšie a zároveň najpotrebnejšie. Ponuka sa zjednoduší bez toho, aby stratila hĺbku a pravdivosť, a stane sa ešte presvedčivejšou a jasnejšou“.⁷⁴ Tým, čo žiari v jadre evanjelia, je „nádhera spásonosnej Božej lásky, ktorá sa prejavila v ukrižovanom a vzkriesenom Ježišovi Kristovi“.⁷⁵

48. Všetko však nemožno pokladať za rovnako dôležité, pretože jestvuje poriadok, čiže hierarchia právd katolíckeho učenia, a „to isté platí aj o dogmách viery a tiež o celom obsahu doktríny Cirkvi vrátane jej morálneho učenia“.⁷⁶ Podstatou kresťanskej morálky je láska ako naša odpoveď na bezpodmienečnú lásku Najsvätejšej Trojice. Preto „skutky lásky k blížnemu sú najdokonalejším

74 Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 35: AAS 105 (2013), 1034.

75 Tamže, 36: AAS 105 (2013), 1035.

76 Tamže.

vonkajším vyjadrením vnútornej milosti Ducha“.⁷⁷ Teda v konečnom dôsledku je láska najdôležitejšia.

49. Osobitný prínos svätej Terezky k hlásaniu a rozširovaniu kresťanského učenia nespočíva v analýze, ako to vidíme u svätého Tomáša Akvinského. Naopak, ide o syntézu, ktorej genialita spočíva v tom, že sa jej podarilo vystihnúť všetko dôležité, podstatné a nevyhnutné. Na základe vlastných skúseností dospieva k poznaniu, že hoci sú všetky pravidlá kresťanského života dôležité a cenné, existuje istá hierarchia hodnôt a niektoré z nich majú podstatnejší a zásadnejší význam. A práve na tieto hodnoty nasmerovala svoj pohľad a svoje čisté srdce.

50. A nám všetkým, bez ohľadu na to, či patríme k teológom, moralistom, autorom duchovnej literatúry, duchovným pastierom či obyčajným veriacim, prislúcha, aby sme si tento pohľad svätej Terezky neustále osvojovali a uvedomovali si jeho význam – teoretický aj praktický, doktrínálny a pastoračný, osobný i kolektívny. Budeme potrebovať značnú odvahu, ba aj vnútornú slobodu.

51. Pomerne často sa stretávame s citovaním menej významných výrokov tejto svätice, ktoré nevystihujú nemiernu silu jej posolstva, alebo sa týkajú vecí, ktoré má spoločné s inými svätcami, ako je napríklad modlitba, obeta, eucharistická zbožnosť a mnohé ďalšie nádherné svedectvá. Lenže pri takomto prístupe nám môže uniknúť to najpodstatnejšie, čo je typické len pre ňu, jej špecifický prínos pre našu Cirkev. Zabúdame, že „každý svätý je jedno poslanie; je to projekt Otca na odzrkadlenie a vtelenie jedného aspektu evanjelia v určitom okamihu

⁷⁷ Tamže, 37: AAS 105 (2013), 1035.

dejín“.⁷⁸ To znamená, že „na spoznanie toho, aké slovo chce Pán povedať prostredníctvom niektorého svätého, sa netreba príliš zaoberať detailmi... To, čo si treba všimnúť, je celok jeho života, jeho celá cesta posvätenia, tá podoba, ktorá odráža niečo z Ježiša Krista a ktorá vystúpi do popredia, keď sa podarí zostaviť zmysel celku jeho osoby“.⁷⁹ V prípade svätej Terezky to platí o to viac, je jedinečná, je skutočnou „učiteľkou syntézy“.

52. Na zemi i v nebi večne pretrvá nestarnúce svedectvo svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre v celej vznešenosti jej malej cesty.

V dobe, keď väčšina z nás myslí skôr na seba a svoje záujmy, Terezka zdôrazňuje, že náš život je najkrajší, keď je darom pre druhých.

V časoch, keď sa presadzujú tie najpovrchnejšie potreby a túžby, neochvejne zastáva pravdivosť evanjelia.

V dobách presadzovania individualizmu nás vedie k poznaniu hodnoty lásky, ktorá spočíva v príhovore za iných.

V dňoch, keď sú ľudské bytosti posadnuté vlastnou dôležitosťou a novými formami moci, nám ukazuje malú cestu.

V dobe, ktorá zavrhuje mnoho našich bratov a sestier, nás učí kráse starostlivosti a zodpovednosti za seba navzájom.

V zložitých časoch nám môže pomôcť opäť objaviť dôležitosť jednoduchosti, absolútneho primátu lásky, dôvery a odovzdanosti, prekonať legalistickú

78 Apoštolská exhortácia *Gaudete et exsultate* (19. marca 2018), 19: AAS 110 (2018), 1117.

79 Tamže, 22: AAS 110 (2018), 1117.

a moralizujúcu logiku, ktorá naplňa kresťanský život prikázaniami a predpismi, a vedie k strate radosti z evanjelia.

V týchto časoch všeobecnej nevšímavosti a zamerania len na seba nás svätá Terezka inšpiruje, aby sme sa stali misionárskymi učeníkmi, uchvátenými príťažlivosťou Ježiša a evanjelia.

53. Poldruha storočia po narodení je Terezka uprostred putujúcej Cirkvi, v srdci Božieho ľudu ešte živšia ako kedykoľvek predtým. Sprevádza nás na našej púti, koná dobro na zemi tak, ako si to veľmi želala. Najkrajšími znakmi jej duchovnej vitality sú nespočetné „ruže“, ktoré ako dážd' stále zosiela. Sú to milosti, ktoré nám Boh udeľuje na jej láskavý príhovor, aby nás posilnil na našej ceste životom.

Svätá Terezka,
Cirkev potrebuje vyžarovať jas,
šíriť vôňu a radosť evanjelia.
Zošli nám svoje ruže!
Pomôž nám byť ako ty
a pevne veriť v nesmiernu Božiu lásku,
aby sme mohli každý deň ako ty
kráčať „malou cestou“ k svätosti.

Dané v Ríme v Bazilike svätého Jána Lateránskeho 15. októbra 2023, na spomienku svätej Terézie z Avily, v jedenástom roku môjho pontifikátu.

Franciscus

OBSAH

1. kapitola

PRINÁŠAŤ JEŽIŠA BLÍŽNYM.....	9
Dušou misionárka.....	9
Milosť, ktorá nás oslobodzuje od zahľadenosti do seba	11

2. kapitola

MALÁ CESTA DÔVERY A LÁSKY.....	12
Bez zásluh.....	13
Každodenná odovzdanosť.....	15
Oheň, čo prežaruje noc	16
Najpevnejšia nádej	18

3. kapitola

BUDEM LÁSKOU	20
Nezištná láska ako postoj človeka.....	20
Najväčšia láska v úplnej jednoduchosti	22
V srdci Cirkvi	24
Dážď ruží	26

4. kapitola

PODSTATA EVANJELIA	28
Učiteľka syntézy.....	28

Pápež František
LAUDATE DEUM
Apoštolská exhortácia Svätého
Otcu Františka všetkým ľuďom
dobrej vôle o klimatickej kríze

Pápež František vo svojej exhortácii *Laudate Deum* vyzval na urýchlené zavedenie opatrení proti zmene klímy a odsúdil nedostatok pozornosti k tomuto problému. Vyzval v nej na „ekologické obrátenie“ a odsúdil ničenie životného prostredia, sociálnu nespravodlivosť a konzumizmus. Globálne otepľovanie nazval jednou z najväčších výziev, akým v súčasnosti čelí svetové spoločenstvo. Situácia je čoraz vážnejšia a obavy o spoločný domov ľudstva čoraz väčšie. Komplexná zmena nezodpovedného životného štýlu spojeného so západným modelom by mohla priniesť významné dlhodobé výsledky.

 -15 % PRE ČLENOV
SPOLKU SV. VOJTECHA

Pápež František
FRATELLI TUTTI
*Encyklika o bratstve
a sociálnom priateľstve*

Byť blížnymi a blízkymi v dnešnom globalizovanom svete, prehľbovať skutočné vzťahy, sociálne priateľstvo a bratstvo, ktoré nikoho nevylučuje – to sú hlavné témy, ktorým sa Svätý Otec venuje vo svojej encyklike. Jednotlivé témy odvíja od podobenstva o milosrdnom Samaritánovi, ktoré aplikuje na súčasnú situáciu. Pápež František pomenúva najvypuklejšie aspekty dnešnej doby, hovorí otvorene, kriticky, ale vyvážene. Opakovane zdôrazňuje, že každý človek má rovnakú neodňateľnú ľudskú dôstojnosť, na základe ktorej majú mať všetci rovnaké šance, pretože sme deťmi jedného Otca.

 -15 % PRE ČLENOV
SPOLKU SV. VOJTECHA

APOŠTOLSKÁ EXHORTÁCIA
SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA

C'EST LA CONFIANCE

o dôvere v milosrdnú Božiu lásku k 150. výročiu
narodenia svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre

Z anglického originálu *Apostolic exhortation
C'est la confiance of the holy father Francis on confidence
in the merciful love of God for the 150th anniversary of the
birth of saint Therese of the Child Jesus and the Holy Face*
preložila Andrea Behulová-Rajtárová

Lektoroval Ivan Šulík
Odborná spolupráca Mária Novacká

Pre Konferenciu biskupov Slovenska vydal
Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2023,
ako svoju 4 457. publikáciu.

Edícia *Pápežské dokumenty*, 119. zväzok

Obálku navrhol Pergamen

Zodpovedná redaktorka Martina Grochálová

Jazyková úprava Katarína Kročková

Technický redaktor Peter Valach

Tlač Patria I., spol. s r. o., Prievidza

Prvé vydanie

www.ssv.sk, eVojtech.sk
objednávky: 033/590 77 18, objednavky@ssv.sk

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-605-1